

**Strategia Rozwoju Gminy Wieliczka
na lata 2007-2015**

Szanowni Państwo

Oddajemy do rąk Państwa Strategię Rozwoju Gminy na lata 2007-2015, przyjętą przez Radę Miasta Wieliczki w dniu 29 listopada 2007 r. Ten strategiczny dokument przedstawia wizję społeczno – gospodarczego rozwoju Wieliczki oraz najważniejsze cele przewidziane do zrealizowania w najbliższych latach.

Uzgodniony społecznie plan rozbudowy Gminy zakłada działania w wielu kierunkach, począwszy od infrastruktury, poprzez opiekę zdrowotną, bezpieczeństwo, oświatę, rekreację, sport, aż po działania w zakresie kultury. Ważnym elementem podczas prac nad dokumentem była rzetelna ocena słabych i mocnych stron – szans i zagrożeń rozwoju naszego miasta.

Działania podejmowane w pięciu wskazanych w dokumencie strategicznych obszarach mają spowodować, że w 2015 roku o Wieliczce będzie można powiedzieć, iż jest: **„brylantem wśród polskich małych miast, ośrodkiem dynamicznego rozwoju gospodarczego, gminą przyjazną mieszkańcom, otwartą dla turystów i biznesu, parkiem kultury i nauki”**.

Osiągnięcie tego ambitnego celu jest możliwe poprzez inwestycje w rozwój infrastruktury i usług czasu wolnego, zaplecze i ofertę dla turystyki przyjazdowej, świadczenia na ponadstandardowym poziomie w zakresie usług publicznych, stworzenie ośrodka akademickiego, wokół którego powstawać będą usługi oparte na wiedzy oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy dla firm nowoczesnych technologii.

Główne założenia Strategii zgodne z przyjętym Wieloletnim Programem Inwestycyjnym oraz Planem Rozwoju Lokalnego, zakładają podniesienie konkurencyjności Wieliczki poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury ze wskazaniem na inwestycje związane z rozwojem turystyki oraz rozbudową bazy turystycznej.

Jestem przekonany, że dzięki twórczemu udziałowi wszystkich zaangażowanych w proces tworzenia strategii Mieszkańców, zapisy niniejszego dokumentu możemy traktować jako wspólne cele, które chcemy osiągnąć w najbliższych latach.

Artur Koziol

Burmistrz Wieliczki

Wieliczka, 29 listopad 2007 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP - CELE, ŹRÓDŁA I ZAKRES DOKUMENTU	3
II. SYTUACJA WYJŚCIOWA	6
Główne uwarunkowania rozwoju.....	7
Istniejące dokumenty planistyczne Gminy	18
Miejsce Gminy w zewnętrznych dokumentach planistycznych.....	23
Wiodące czynniki rozwoju Gminy.....	26
III. WIZJA I STRATEGIA ROZWOJU GMINY	27
OBSZAR I. – Intensywna turystyka przyjazdowa.....	30
OBSZAR II. – Nowoczesne usługi „czasu wolnego”	31
OBSZAR III. – Ponadstandardowe usługi publiczne.....	33
OBSZAR IV. – Enklawa akademicka i usługi oparte na wiedzy ...	35
OBSZAR V. – Korzystna lokalizacja dla firm nowoczesnych technologii	37
IV. FINANSOWANIE STRATEGII	38
V. POSTĘPY I OCENA REALIZACJI STRATEGII	40

WSTĘP - CELE, ŹRÓDŁA I ZAKRES DOKUMENTU

1. Strategia Rozwoju Gminy Wieliczka

jest podstawowym dokumentem lokalnego samorządu formułującym wizję rozwoju Gminy i ukierunkowującym na poziomie ogólnym politykę Gminy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w wyznaczonym horyzoncie czasu, to jest do roku 2015.

W oparciu o analizę potrzeb, zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwoju miasta i terenów wiejskich objętych granicami gminy oraz biorąc pod uwagę założenia lokalnego samorządu Strategia tworzy ramy systematyzujące działania władz Gminy na rzecz jej rozwoju i wskazuje ich najważniejsze kierunki, formułuje cele do osiągnięcia w perspektywie najbliższych lat i – kierunkowo – sposób postępowania oraz podstawowe narzędzia stosowane w celu ich osiągnięcia.

Prace nad strategią dla Gminy Wieliczka prowadzone były metodą partycypacyjno – ekspercką. W dniach 19 października i 6 listopada 2007 r. zostały zorganizowane w Grajowie pod Wieliczką dwa warsztaty planowania strategicznego. Uczestnikami byli przedstawiciele Gminy, Starostwa, Radni gminni i powiatowi oraz eksperci biorący udział w opracowywaniu dokumentów programowych dla Gminy.

2. Zasady prowadzenia polityki rozwojowej

Zgodnie z Ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹ politykę rozwoju prowadzą w Polsce trzy rodzaje podmiotów: w skali kraju – Rada Ministrów, w skali regionu – samorząd województwa, w skali lokalnej - samorząd lokalny gminny i powiatowy.

Ustawa wskazuje, że „**politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju**” i dotyczy to zarówno strategii krajowych, regionalnych, jak i strategii rozwoju lokalnego, w tym strategii rozwoju gmin. Ustawa pozostawia samorządom dowolność w kwestii metody i formy opracowania Strategii. Dokumentami realizacyjnymi Strategii (dokumentami, na podstawie których realizuje się strategię rozwoju) są programy.

3. Celem opracowania niniejszej Strategii jest:

- zaktualizowanie i skoordynowanie ustaleń strategicznych sformułowanych w poprzednich latach i w istniejących dokumentach,
- dostosowanie strategii i kierunków rozwoju Gminy do zmieniających się warunków życia oraz społecznych potrzeb i oczekiwań w tym zakresie, a także wyzwań otoczenia, – ustalenie podstawowego katalogu zadań strategicznych do realizacji na terenie gminy, niezbędnych lub istotnych dla osiągnięcia celów strategii.

¹ D.U.Nr 227

4. Zakres prezentowanej Strategii obejmuje wiodące z punktu widzenia rozwoju lokalnego obszary aktywności władz lokalnych i skupia się na priorytetach.

Zgodnie z zamierzeniami inicjatorów aktualizacji dokument Strategii nie obejmuje więc wszystkich zadań realizowanych przez Gminę, lecz koncentruje się na zagadnieniach najważniejszych dla rozwoju społeczno-gospodarczego i jakości życia lokalnej wspólnoty.

Ujęte w dokumencie zestawienie postulowanych kierunków działań strategicznych jest integralną częścią Strategii, lecz ma charakter indykatywny, kierunkowy. Może podlegać modyfikacjom m.in. w zależności od możliwości pozyskania zewnętrznych środków na finansowanie zadań.

Wskazane w dokumencie Strategii zadania strategiczne nie obejmują w przeważającej większości działań bieżących i o charakterze obsługowym, które to działania Gmina jest obowiązana prowadzić w każdym razie. Są one uwzględniane jedynie w tym przypadku, gdy uznano ich wyjątkowe i bezpośrednie znaczenie dla tworzenia korzystnych warunków lokalnego rozwoju, dla realizacji celów strategii.

5. Istotą Strategii jest

wyznaczenie głównych, najważniejszych kierunków działań średnio i długookresowych i takie opisanie sposobu ich realizacji, które pozwoli na wykorzystanie dokumentu Strategii do wspomagania zarządzania Gminą. Poza wskazaniem głównych obszarów i kierunków działania Strategia ustala również mechanizm ich oceny (ewaluacji).

6. Ustalenia zawarte w dokumencie Strategii należy

traktować corocznie jako podstawowe wytyczne programowe przy formułowaniu projektu budżetu Gminy oraz przy formułowaniu strategii postępowania w zakresie pozyskiwania przez Gminę zewnętrznych środków pomocowych, szczególnie ze źródeł UE.

Dokument Strategii jest także punktem wyjścia do formułowania lub aktualizacji programów realizacyjnych:

- dla wybranych obszarów (jak np. program rewitalizacji, programy odnowy miejscowości).
- dla wybranych dziedzin (jak np. program rozwoju gospodarczego, strategia rozwiązywania problemów społecznych, program ochrony środowiska, program opieki nad zabytkami, program współpracy z organizacjami pozarządowymi itp.).

7. Ustalenia zawarte w dokumencie Strategii będą również

wykorzystywane jako wskazówki do współpracy Gminy z partnerami samorządowymi, społecznymi oraz rynkowymi i – w konsekwencji – podejmowania wspólnych przedsięwzięć służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców.

SYTUACJA WYJŚCIOWA

Punktem wyjścia do kształtowania strategii rozwoju lokalnego jest możliwie aktualne rozpoznanie stanu obecnego obszaru – nie tylko pod względem jego podstawowej charakterystyki, z którą mieszkańcy mają do czynienia na co dzień, lecz także pod względem zidentyfikowania tendencji zmian oraz pozycji gminy na tle innych wspólnot lokalnych oraz w otoczeniu powiatu i województwa, na których terenie jest położona.

Wychodząc od rozpoznania tego obrazu i porównując go z jednej strony z aspiracjami lokalnych liderów, zaś z drugiej strony z możliwie zobiektywizowanymi wskaźnikami pozycji gminy, w tym na tle innych, porównywalnych jednostek, określić można cechy i okoliczności, na których gmina może budować swoją atrakcyjność jako miejsce zamieszkania, inwestowania, prowadzenia działalności gospodarczej lub społecznej, a w konsekwencji można określić dziedziny i obszary, w których prorozwojowa aktywność władz lokalnych powinna się koncentrować.

Główne uwarunkowania rozwoju²

Przestrzeń

- Gmina Wieliczka ma charakter miejsko-wiejski, usytuowana jest w południowo-wschodniej strefie podmiejskiej Krakowa, z którym bezpośrednio sąsiaduje od północy. Poza tym graniczy z pięcioma innymi gminami o statusie wiejskim lub miejsko-wiejskim: Świątniki Górne, Siepraw, Dobczyce, Biskupice, Niepołomice.
- Wieliczka jest jedną z 11 gmin strefy podmiejskiej Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (KOM).
- Cała gmina zajmuje obszar 100,1 km², w jej skład wchodzi miasto Wieliczka (13,4km²) i 29 sołectw.
- Ze względu na znajdującą się na terenie miasta unikalną zabytkową kopalnię soli miasto Wieliczka jest miastem turystycznym. Na terenie gminy znajduje się także kilka zakładów i przedsiębiorstw produkcyjnych, jednak żadne z nich nie ma charakteru dominującego. Sołectwa na terenie gminy mają charakter rolniczy. Główne uprawy to uprawa zbóż, ziemniaków wczesnych oraz hodowla bydła i trzody chlewnej. Na terenie gminy rozwija się pszczelarstwo.
- Ukształtowanie terenu gminy jest niejednolite. Część północna płaska, nieurozmaicona, część południowa z bardzo silnie zróżnicowaną rzeźbą terenu, poprzecinanego siatką licznych cieków wodnych, jarów, parowów i zadrzewionych dolin.
- Na zachodnim skraju gminy, na granicy z miastem Kraków, zlokalizowane jest główne krakowskie komunalne składowisko odpadów w Baryczy.
- Główną formą zagospodarowania terenów jest wciąż użytkowanie rolnicze (niespełna powierzchnie gminy), przede wszystkim jako grunty orne, pozostały obszar zajmują głównie niezagospodarowane tereny zielone. Lasy zajmują niespełna 8% powierzchni gminy. Bezpośrednio pod częścią miasta Wieliczka znajduje się kopalnia soli.

Powiązania komunikacyjne

- Gmina posiada bardzo korzystne powiązania komunikacyjne, jest jedną z najlepiej skomunikowanych zewnętrznie gmin w Małopolsce (wg wskaźnika syntetycznego dostępności komunikacyjnej: po Krakowie, Zabierzowie i Skawinie³). Przez obszar miasta przebiega główna magistrala kołowa o znaczeniu międzynarodowym - droga krajowa nr 4 Kraków - Rzeszów, a w przyszłości projektowana autostrada A-4, przebiegająca w północnej części gminy. Średnio na dobę przejeżdża nią ponad 20 tys. pojazdów i wielkość ta w ostatnich latach rośnie⁴. W pobliskich Balicach, w odległości kilkunastu kilometrów, zlokalizowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy, podkrakowskie lotnisko o statusie drugiego po stołecznym lotniska w kraju.

² Synteza dotycząca głównych czynników rozwoju gminy opracowana w oparciu o analizy własne oraz dane diagnostyczne pochodzące z aktualnych dokumentów planistycznych UMiG Wieliczka

³ Za: Klimat Inwestycyjny w województwie małopolskim, pod red. Bolesława Domańskiego i Woyciecha Jarczewskiego, Kraków 2006.

⁴ Wg danych GDDKiA z 2005r.: Wieliczka obwodnica 22614 pojazdów/dobę, wzrost o 11% w stosunku do roku 2000.

- Miasto Wieliczka pełni funkcję lokalnego węzła komunikacji drogowej, krzyżują się tutaj szlaki komunikacyjne łączące Wieliczkę z Krakowem, Niepołomicami, Gdowem i Dobczycami. Łączność Wieliczki z Krakowem zapewniają autobusy MPK, PKP oraz prywatni przewoźnicy.

Rozwój gospodarczy

- Gminę Wieliczka wyróżnia bardzo dobrze rozwinięta i silna sfera przedsiębiorczości:
 - Duża liczba podmiotów gospodarczych (ponad 4,8 tys. w rejestrze Regon),
 - Wysoki poziom instytucjonalizacji przedsiębiorstw (ponad 200 spółek handlowych, w tym blisko 40 z udziałem podmiotów zagranicznych),
 - Bezrobocie niższe niż w innych rejonach Polski
- Gospodarka lokalna bardzo szybko się zmienia, intensywnie restrukturyzuje:
 - W ostatnich latach maleje liczba pracujących w rolnictwie,
 - Znacznie zmniejszyła się liczba pracujących w sektorze przemysłowym (spadek o jedną trzecią od 1996 r.),
- Systematycznie, rośnie liczba pracujących w usługach, nieznacznie w sektorze usług nierynkowych i bardzo wyraźnie w sektorze usług rynkowych (wzrost o około jedną trzecią w okresie 1996-2005, obecnie około 2,3 tys. osób), co jest zjawiskiem na tę skalę stosunkowo rzadkim i korzystnym.
- Pod względem ilościowego rozwoju rynku pracy w porównaniu z pobliskimi satelickimi gminami miejsko-wiejskimi Krakowa – jak Skawina i Myślenice – Wieliczka nie wypada korzystnie. Pomimo dynamicznego rozwoju gospodarczego ostatnich lat przyrost liczby osób pracujących (a więc zarejestrowanych w statystyce publicznej w zakładach zatrudniających powyżej 9 osób) jest niewielki, pod tym względem wyraźnie dominuje Skawina. Równocześnie jednak struktura sektorowa pracujących wypada dla Wieliczki bardzo korzystnie: ponad 40% pracuje w usługach rynkowych (wobec około dwukrotnie mniejszego udziału w gminach porównywanych) i w tym sektorze w ostatnich latach notowany jest największy wzrost. Co ciekawe w gminie Wieliczka równocześnie zarejestrowana jest stosunkowo wysoka liczba bezrobotnych, co może wskazywać np. na ukryte problemy strukturalne dot. jakiejś grupy ludności (np. w związku z nieadekwatnym wykształceniem), bądź na duże ukryte zatrudnienie w szarej strefie.

gmina	pracujący ogółem				bezrobotni ogółem
	1996	2000	2003	2006	2006
Skawina	9.165	7.470	8.333	10.129	1.477
Wieliczka	5.893	5.110	5.215	5.657	2.252
Myślenice	7.988	8.180	7.338	7.929	1.725

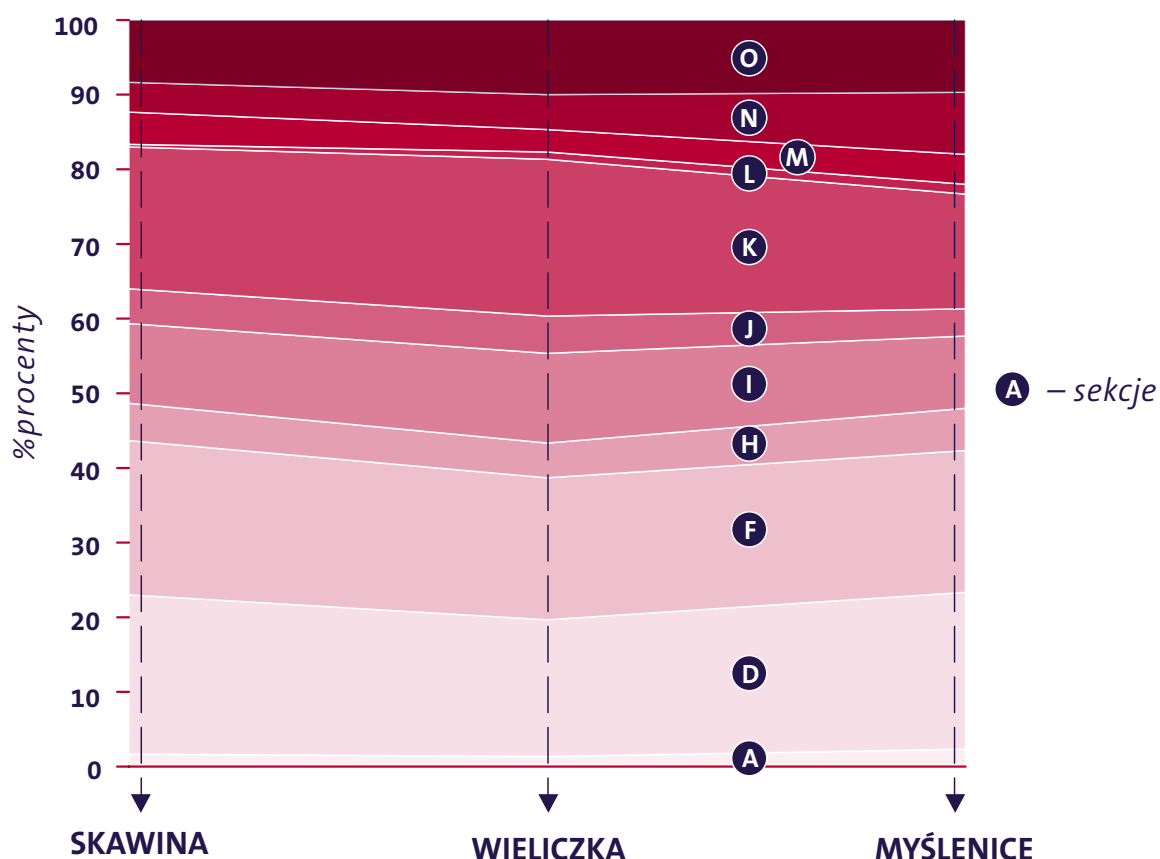
Rys. Opracowano na podstawie banku danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

- Pomimo szybkiego rozwoju przedsiębiorstw, nadal bardzo ważnym sektorem lokalnej gospodarki jest rolnictwo (71% powierzchni gminy, średnio 1,83 ha/gospodarstwo, ponad 1,6 tys. gospodarstw powyżej 1 ha).
- W ostatnich latach obszar gminy przeżywa wysoką koniunkturę budowlaną, również na tle porównywanych gmin. W 2006r. w gminie Wieliczka oddano do użytku dwukrotnie więcej nowych budynków niż w gminie Myślenice i ponad trzykrotnie więcej niż w gminie Skawina. Są to w większości budynki mieszkalne (195 na 223 ogółem).

Pod względem kubatury nowych budynków dysproporcje te są nieco mniejsze – statystycznie w Wieliczce buduje się obiekty nieznacznie mniejsze, budynki mieszkalne mają mniejszą przeciętną powierzchnię użytkową (146m² w Wieliczce wobec 163m² w Myślenicach).

- Wskaźnik przedsiębiorczości w gminie jest bardzo wysoki – na tysiąc mieszkańców w 2006 r. przypadało prawie 100 podmiotów gospodarczych (por. 91 – Skawina, 94 – Myślenice). Struktura podmiotów gospodarczych pod względem rodzaju prowadzonej działalności nie odbiega znacząco od porównywanych gmin (pod względem liczebności, patrz wykres).

Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD

Rys. Opracowano na podstawie banku danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Spośród 4837 podmiotów zarejestrowanych w rejestrze Regon najwięcej podmiotów prowadzi działalność w sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodów, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (ponad 1,7 tys. podmiotów), kolejną grupę stanowią sekcje D – Przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo i sekcja K – Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, w których działa po 550-650 podmiotów. Wieliczkę odróżnia stosunkowo duża liczebność podmiotów działających w tej ostatniej sekcji (K), a także sekcji O – Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała. Za niekorzystną uznać trzeba niewielką liczbę podmiotów zarejestrowanych w sekcji H – Hotele i restauracje (148 w r.2006) oraz sekcji M – Edukacja (92).

- Zarówno w miastach, jak też na terenach wiejskich następuje ciągły wzrost dochodów uzyskiwanych przez podatników zamieszkałych na terenie Gminy Wieliczka.

Rok	Dochody brutto	
	uzyskiwane przez podatników w mieście	uzyskiwane przez podatników na terenach wiejskich
2004	228.763.990,62	241.106.131,51
2005	251.265.316,77	264.617.714,76
2006	284.288.026,77	290.617.714,76

Rys. Opracowano na podstawie banku danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Rok	Dochody realne ⁵	
	uzyskiwane przez podatników w mieście	uzyskiwane przez podatników na terenach wiejskich
2004	170.287.766,33	180.104.129,62
2005	186.330.141,93	197.781.855,45
2006	208.140.771,24	213.617.862,19

Rys. Opracowano na podstawie banku danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Podatnicy opodatkowani w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych nie składają zeznań rocznych o wysokości uzyskanego dochodu, lecz o wysokości uzyskanych przychodów. Według zeznań rocznych PIT-28 złożonych przez podatników opodatkowanych ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, kwoty przychodów uzyskiwanych przez podatników zamieszkałych na terenie Gminy Wieliczka kształtują się następująco (również wzrastają):

Rok	Dochody realne ⁵	
	uzyskiwane przez podatników w mieście	uzyskiwane przez podatników na terenach wiejskich
2004	170.287.766,33	180.104.129,62
2005	186.330.141,93	197.781.855,45
2006	208.140.771,24	213.617.862,19

Rys. Opracowano na podstawie banku danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

⁵ Dochody realne rozumiane są jako dochody brutto po odliczeniu składek na ubezpieczenie zdrowotne, pomniejszone o podatek należny

Przedstawione dane nie obrazują dochodów uzyskiwanych przez wszystkich podatników zamieszkujących Gminę Wieliczka, z uwagi na to, iż część (209 podatników) rozlicza się z Urzędem w formie karty podatkowej i nie składa zeznań podatkowych o wysokości uzyskanego dochodu, część zaś składa wspólne zeznania podatkowe z małżonkiem na terenie innych Urzędów Skarbowych.

W przeciągu trzech lat (2004-2006) dochody brutto podatników na terenie miasta wzrosły o ok. 24%, na terenach wiejskich ten wzrost był nieco niższy i wyniósł ok. 20,5%. Podobna sytuacja występuje w dochodach netto. I jest to odpowiednio: ok. 22% i ok. 18,6%.

W przypadku podatników opodatkowanych na zasadzie ryczaftu ewidencjonowanego, wzrost przychodów w tym samym okresie był bardziej równomierny na obszarze miasta i wsi i wynosił – dla miasta: ok. 33%, dla terenów wiejskich: 32%

Turystyka

- Wieliczka słynie z turystyki przyjazdowej rozwiniętej na dużą skalę dzięki Kopalni Soli Wieliczka, która przyciąga turystów z całego świata. Obok Krakowa i Auschwitz – jest jedną z trzech najważniejszych atrakcji turystycznych w Małopolsce i na świecie. Szacuje się, że rocznie przybywa do Wieliczki z tego tytułu ponad milion osób (zwiedzających Kopalnię).
- W tym kontekście bardzo skromnie przedstawia się zorganizowana baza turystyczna. Wg danych statystyki publicznej na terenie gminy działa 5 zarejestrowanych całorocznych obiektów noclegowych, oferujących łącznie 224 miejsca noclegowe (2006r.).
- Turyści do Wieliczki przyjeżdżają i przeważającej większości od razu wyjeżdżają. W 2006 r. na terenie gminy udzielono zaledwie ok. 21 tys. rejestrowanych noclegów, w tym ok. 11 tys. turystom zagranicznym. Średnio pobyt trwał ok. 1,5 dnia.
- Gmina dysponuje projektem Strategią Rozwoju Turystyki 2005-2013 – opracowaną w 2005 r. przez Polską Agencję Rozwoju Turystyki S.A.

Środowisko i gospodarka komunalna

- Gmina Wieliczka ma stosunkowo dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, natomiast bardzo źle wypada zarówno na tle porównywanych gmin, jak też w skali województwa w przypadku rozwoju sieci kanalizacyjnej, a zwłaszcza przy porównaniu wskaźnika kanalizacji do wodociągów. Wyjątkowo źle jest na terenach wiejskich. Bardzo niski (7,4%), jeden z najniższych w Małopolsce jest też wskaźnik lesistości.
- Dużym problemem dla gminy, zwłaszcza dla lokowania przedsięwzięć związanych z mieszkalnictwem i rozwojem turystyki, są osuwiska.
- Długość sieci wodociągowej wynosi 397,2 km (z przyłączami 726,4 km). Z tego na miasto przypada 118,4 km (z przyłączami 239,4 km), a na obszary wiejskie – 284,6 km (z przyłączami 487 km). W Gminie Myślenice długość sieci wodociągowej (bez przyłączy) wynosi 208,1 km, a w Skawinie – 178,5 km.
- Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze całej Gminy wynosi 78,9 km (z przyłączami 138,2 km), z czego na miasto przypada 40,2 km (z przyłączami 91,2), na obszary wiejskie – 30,7 km (z przyłączami 47 km). Miasto jest w 80% skanalizowane. Dla Gminy Myślenice długość sieci kanalizacyjnej wynosi 99,7 km, dla Skawiny – 49,8 km. Na potrzeby gospodarstw domowych na terenie Gminy Wieliczka wykorzystywanych jest średnio, 3492 m³/dobę, a odprowadzane ścieki

z tego samego źródła – 608 m³. Wskaźnik odprowadzanych ścieków do wykorzystania wody w gospodarstwach domowych jest bardzo niekorzystny dla Wieliczki i wynosi 0,17.

- Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej dla Gminy Wieliczka ma wartość 0,19, dla Myślenic: 0,48, dla Skawiny: 0,28.
- Sieć wodociągowa w Gminie Wieliczka jest najlepiej rozwinięta spośród trzech porównywanych gmin, natomiast już w porównaniu długości sieci kanalizacyjnej do długości sieci wodociągowej, Wieliczka ma najgorszy wskaźnik.
- Na terenie całej gminy stwierdza się występowanie 31 zjawisk osuwiskowych.
- Odnotowano także około 38 obszarów predestynowanych do powstania osuwisk. Największe zagrożenie osuwiskami występuje w pasie biegnącym przez środek gminy z kierunku zachodniego na wschód (Gołkowice, Sygnezów, Grabówki, Janowice, Siercza, Lednica Górna, Chorągwica).
- Najwięcej lasów znajduje się na południu gminy, w okolicach wsi Grajów, Dobranowice, Koźmice. W stanie naturalnym dominującym typem lasu na obszarze gminy Wieliczka powinny być grądy - bogate w gatunki lasy liściaste. Niestety, zachowane fragmenty lasów nie mają charakteru naturalnego. Zostały w większości sztucznie zalesione mieszanką gatunków. Dominuje sosna, gatunek o szerokiej skali ekologicznej, zatem dobrze rosnący na glebach od rędzin po piaski. Sośnie towarzyszą gatunki drzew liściastych: brzoza, dąb, olcha, osika, grab, lipa, rzadziej jesion, buk, jawor, czeremcha.
- Na obszarze Gminy znajduje się bardzo mało lasów. Lesistość wynosi 7,40%, dla Gminy Myślenice wskaźnik ten jest znacznie wyższy i wynosi 31,20 %, dla Skawiny również jest wyższy – 10,20%.
- Spośród żyjących w lasach zwierząt wymienić można gatunki takie jak: jelen, sarna, dzik, lis, borsuk, łasica, kuna leśna, a z ptaków – zięba, świstunka leśna, rudzik, pokrzewki, myszołowy, sokoły.
- Na terenie Kopalni utworzono rezerwat przyrody „Groty Kryształowe”. Rezerwat ten jest położony w północno – wschodniej części Kopalni Soli Wieliczka na głębokości 70-114 m pod powierzchnią terenu miasta. Zarządcą rezerwatu jest Kopalnia Soli Wieliczka. Przedmiotem ochrony są naturalne pustki podziemne o ścianach obrosłych kryształami halitu wraz z otoczeniem stanowiącym fragment skomplikowanej budowy geologicznej miocenijskiego złoża. W skład rezerwatu wchodzi Grota Kryształowa Dolna i Grota Kryształowa Górna wraz z otulinami o łącznej powierzchni 1,04 ha.

Infrastruktura społeczna

- Gmina Wieliczka jako jednostka samorządu terytorialnego jest organem prowadzącym dla:
 - ośmiu przedszkoli samorządowych
 - siedemnastu szkół podstawowych
 - pięciu gimnazjów
 - Szkoły Muzycznej I stopnia
 - Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
 - Zakładu Obsługi Budżetowej Przedszkoli Samorządowych

Poza placówkami oświatowymi prowadzonymi przez samorząd, na terenie Gminy działają także cztery niepubliczne przedszkola oraz jedno niepubliczne gimnazjum. Stawka subwencji oświatowej przypadającej na 1 ucznia szkoły miejskiej wynosi 3 455 zł, a na 1 ucznia szkoły wiejskiej – 4 768 zł.

Na terenie Gminy działają trzy Ośrodki Zdrowia – w Wieliczce, Węgrzcach Wielkich i Chorągwiczy oraz inne niepubliczne placówki medyczne. Na terenie gminy nie ma w chwili obecnej mieszkań socjalnych.

Rozwój społeczny

- Od kilku lat w Gminie Wieliczka wzrasta liczba ludności.

Rok	Liczba ludności		
	Gmina Wieliczka	Gmina Myślenice	Gmina Skawina
2002	45 821	39 799	41 122
2003	46 563	40 203	41 194
2005	47 992	40 696	41 430
2006	48 599	40 906	41 481

Rys. Opracowano na podstawie banku danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Podobna tendencja występowała w gminach porównywanych. Jednak w Wieliczce w latach 2002 – 2006 nastąpił największy wzrost (o 2778 mieszkańców). Nie tyle przyrost naturalny, a raczej pobliska metropolia generuje nowych mieszkańców, którzy coraz chętniej tutaj się osiedlają.

- Przyrost naturalny na 1000 ludności jest niewielki – 1,8, podobnie jest w Skawinie i znacznie lepiej w Myślenicach – 3,1. Natomiast tendencja jest bardzo pozytywna, ponieważ w 2003 r. w Wieliczce przyrost naturalny wynosił 0,3, a w 2005 – 0,4.
- Saldo migracji w ruchu wewnętrznym dla Wieliczki jest bardzo korzystne i wynosi 540. Dla porównania, w Myślenicach jest to 177, a Skawina ma saldo ujemne – (-46).
- Na tle gmin porównywanych, struktura ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym jest mniej korzystna dla Wieliczki. Mniejszy % stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym (W1: 21,1%; M: 23,9%; S: 21,45%), większy – w wieku poprodukcyjnym (W: 14,8; M: 13,8%; S: 14,6%). I ta tendencja, niestety, postępuje od kilku lat.

	ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
Wieliczka	48 599	10 275	31 118	7 206
Myślenice	40 906	9 796	25 445	5 665
Skawina	41 481	8 899	26 418	6 164

Rys. Opracowano na podstawie banku danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego

- Gęstość zaludnienia (liczba mieszkańców/na 1 km²) jest największa w Gminie Wieliczka i wynosi 488 (Myślenice: 266; Skawina: 415).

- Dane dotyczące wykształcenia ludności można jedynie czerpać ze Spisów Powszechnych z 2002r., coroczne statystyki takich informacji nie podają. W Wieliczce, na tle gmin porównywanych, jest więcej osób z wyższym wykształceniem, a mniej z zasadniczym zawodowym oraz podstawowym i niższym – a to z tych dwóch ostatnich grup rekrutuje się zazwyczaj najwięcej bezrobotnych. Wyższym wykształceniem legitymuje się 9,2 % osób (M: 8,8%; S: 6,6%, WM⁶g-m-w: 7,2%), policealnym – 3,2%, średnim ogólnokształcącym – 7,6%, średnim zawodowym: 20,3%, zasadniczym zawodowym: 28,8% (M: 29,5%; S: 32,9%; WM: 30,9%), podstawowym i niższym – 30,4% (M: 31,3%; S: 30,5; WM: 37,5%).
- Zjawiska demograficzne na terenie Gminy są korzystne. Stale przybywa ludności, saldo migracji jest bardzo korzystne – znacznie więcej osób na terenie gminy się melduje niż wymeldowuje. Mimo, że przyrost naturalny jest stosunkowo nieduży (1,8), to jednak wyraźnie ma tendencje wzrostową. Struktura wykształcenia jest podobnie niekorzystna, jak w całej Małopolsce – przewaga osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, podstawowym i niepełnym podstawowym, ale wskaźniki są lepsze niż dla Województwa i gmin porównywanych.
- Niekorzystna jest natomiast, na tle porównywanych gmin, struktura wiekowa mieszkańców Wieliczki – mniejszą grupę stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, większą – osoby w wieku poprodukcyjnym.
- Gmina Wieliczka nie jest obciążona żadnymi szczególnie dotkliwymi w skali makro problemami społecznymi, czy to w zakresie zjawisk ewidencjonowanych, czy też nie ewidencjonowanych. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż osoby w wieku 25-34 lata, a więc w okresie największej aktywności zawodowej stanowią największą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych. Ponadto wzrasta procentowy udział nieletnich w ogólnej liczbie wykrytych przestępstw popełnianych pod wpływem alkoholu.
- Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej na terenie Gminy Wieliczka, zarówno w mieście jak i na wsi jest (w kolejności): ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Kapitał społeczny

- Pewnym niedostatkiem wpływającym na jakość życia społecznego jest brak wyraźnych, tradycyjnie ugruntowanych miejsc spotkań, otwartej, ogólnodostępnej „infrastruktury integracyjnej”, która sprzyjałaby integracji lokalnej społeczności, co jest szczególnie ważne przy bardzo szybkim przyroście liczby ludności i przenoszeniu się na teren gminy nowych mieszkańców z Krakowa.
- Według bazy „Klon/Jawor⁷” na terenie Gminy Wieliczka i Myślenice działa podobna liczba organizacji pozarządowych. W Wieliczce jest ich 85, w Myślenicach – 89. Natomiast w tej pierwszej działają 4 organizacje pożytku publicznego, w drugiej – 2. W obu przypadkach (Wieliczka i Myślenice) wskaźniki na 10000 mieszkańców są stosunkowo wysokie (W: 17,5; M: 22; S: 15,7).
- Największą grupę (16) wśród stowarzyszeń działających na terenie Gminy tworzy Ochotnicza Straż Pożarna. Ale jest też bardzo duża różnorodność innych organizacji pozarządowych – wiele o profilu kulturalnym, turystycznym, sportowym, oświatowym, społecznym (działających w obszarze pomocy społecznej), gospodarczym.

⁶ WM g-m-w: Województwo Małopolskie, gminy miejsko-wiejskie

⁷ Baza administrowana jest przez Stowarzyszenie Klon/Jawor we współpracy z innymi organizacjami i jest jedynym tak kompleksowym zbiorem danych o organizacjach pozarządowych i instytucjach w kraju.

Atrakcyjność i wizerunek zewnętrzny

- Z racji bezpośredniej bliskości Krakowa, znakomitego skomunikowania (położenie przy drodze krajowej A4, perspektywa przebiegu autostrady, bliskość ważnego międzynarodowego lotniska) teren gminy jest potencjalnie bardzo atrakcyjnym miejscem do lokowania inwestycji produkcyjnych i usługowych. Pomimo tego w syntetycznej ocenie klimatu inwestycyjnego Wieliczka klasyfikowana jest dopiero w środkowej grupie na 15 miejscu spośród 22 gmin z miastami powiatowymi (40 pkt na 100 możliwych)⁸.
- Również z racji bezpośredniego sąsiedztwa Krakowa, dobrego skomunikowania z miastem, a także atrakcyjnego krajobrazu teren gminy jest bardzo atrakcyjny inwestycyjnie dla inwestorów prywatnych i deweloperów inwestujących w budownictwo mieszkaniowe.

Atrakcyjność i wizerunek wewnętrzny

- W oczach mieszkańców⁹ obraz gminy w roku 2007 to obraz miejsca, które jest bardziej „sypialnią niż miejscem do życia”, Wieliczka to w tej opinii gmina atrakcyjna geograficznie z dużym, niewykorzystanym potencjałem, kojarzona na zewnątrz głównie z marką kopalni soli, ze słabo rozwiniętą bazą rekreacyjno-sportową i za słabą w stosunku do potrzeb infrastrukturą techniczną

Istniejące dokumenty planistyczne Gminy

- W roku 2007 Urząd Miasta i Gminy Wieliczka dysponował następującymi opracowaniami oraz dokumentami planistycznymi:
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
Planu Rozwoju Lokalnego 2007-2013,
Wieloletni Plan Inwestycyjny 2007-2013,
Program Ochrony Środowiska Miasta i Gminy Wieliczka,
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.
Ponadto przygotowane są lub pozostają w opracowaniu projekty kolejnych dokumentów.

⁸ Za: Klimat Inwestycyjny w województwie małopolskim, pod red. Bolesława Domańskiego i Wojciecha Jarczewskiego, Kraków 2006. Ocena dokonana została wg takich wskaźników jak: Oferta inwestycyjna gminy (waga25); Dostępność komunikacyjna (waga15); Poziom wykształcenia (waga15); Plany działań proinwestycyjnych gminy (waga10); Inwestycje zagraniczne w gminie (waga10).

⁹ Na podstawie wyników warsztatów z lokalnymi liderami przeprowadzonych w ramach prac nad strategią w październiku 2007r.

Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

– opracowany w 2006 r. w dwóch częściach: „Uwarunkowania...” oraz „Kierunki rozwoju...”. Studium formułuje podstawowy cel rozwoju Gminy Wieliczka jako „poprawę warunków życia mieszkańców poprzez rozwój podstawowych funkcji, jakimi są zamieszkanie, praca, wypoczynek i możliwości kształcenia”. Studium wskazuje też istotne kierunki rozwoju gospodarczego gminy o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym:

- rozwój funkcji turystycznej przy zwiększeniu atrakcyjności miasta i obszarów gminy dla zwiększenia liczby turystów i czasu ich przebywania,
- prowadzenie odpowiedniej promocji w oparciu o Kopalnię Soli,
- rozwój handlu hurtowego, handlu detalicznego i usług, poprzez wspieranie i udogodnienia lokalizacyjne, w ramach terenów mieszkaniowych oraz w sąsiedztwie głównych arterii komunikacyjnych,
- dalszy rozwój sektora „około biznesowego”, obejmującego doradztwo finansowe, prawne, bankowość itp.,
- rozwój innych usług i urzędzeń obsługi stwarzających miejsca pracy, a tym samym zapewniających sprawne funkcjonowanie miasta i zaspokajających potrzeby jego mieszkańców,
- sprzyjanie rozwojowi funkcji produkcyjnych małych i średnich przedsiębiorstw o zróżnicowanej strukturze i produkcji, w tym zakładów rzemiosła produkcyjnego i drobnej wytwórczości, dostosowanych do potrzeb rynkowych,
- rozwój sektora transportu, zapewniającego otwarcie komunikacyjne miasta i gminy poprzez rozwój przedsiębiorstw transportowych w dostosowaniu do potrzeb obsługi miasta i gminy,
- rozwój mieszkalnictwa zgodnie z występującymi tendencjami,
- rozwój nowoczesnego budownictwa uwzględniającego potrzeby rynkowe.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Wieliczka, 2005 r.

– został zatwierdzony uchwałą Rady Miejskiej w Wieliczce nr XLV/334/05 z dn. 29.09.2005 r. Zostały do niego wprowadzone zmiany w części tekstowej (bez zmiany rysunku) Uchwałą Rady Miejskiej w Wieliczce nr LIII/410/2006 z dnia 23 marca 2006 r.

Teren całej Gminy został podzielony na 4 obszary: A, B, C i D. Obszar A obejmuje Miasto Wieliczkę w jej granicach administracyjnych. Obszar B obejmuje: południową część wsi Kokotów i Węgrzce Wielkie, wsie: Czarnochowice, Śledziejowice, Strumiany, Mała Wieś, Zabawa, Sułków, Rożnowa, Lednica Górna, Siercza, Grabówki, Sygnezów i Pawlikowice oraz północną część wsi: Gołkowice, Podstolice, Koźmice Wielkie, Koźmice Małe i Mietniów. Obszar C obejmuje: południową część wsi: Gołkowice, Podstolice, Koźmice Wielkie, Koźmice Małe i Mietniów, wsie: Janowice, Chorągwica, Raciborsko, Grajów, Dobranowice, Jankówka, Gorzków, Byszyce. Obszar D obejmuje wsie: Brzegi i Grabie oraz północną część wsi Kokotów i Węgrzce Wielkie. Plan określa szczegółowo sposoby i zasady zagospodarowania terenów, warunki zabudowy dot. obszaru gminy (tego przede wszystkim dotyczyły zmiany Planu w 2006 r.) oraz zasady uzbrojenia terenu.

Dokument Planu Rozwoju Lokalnego 2007-2013 – pochodzi z 2007r. i w sposób usystematyzowany kataloguje najważniejsze działania przewidziane do realizacji w Wieliczce do 2013 roku. Są to:

- Działania zmierzające do poprawy stanu środowiska naturalnego gminy, gospodarki wodnej oraz zwiększenia standardu życia mieszkańców gminy;
- Działania w zakresie poprawy stanu infrastruktury społecznej;
- Działania w zakresie poprawy infrastruktury komunikacyjnej;
- Działania w zakresie kultury, turystyki i rekreacji;
- Działania w zakresie poprawy wykorzystania i racjonalizacji gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Wieliczka.

W ramach w/wym. działań w PRL planuje się realizację 275 zadań dotyczących podstawowej lokalnej infrastruktury komunalnej, drogowej i społecznej.

Projekt Wieloletniego Planu Inwestycyjnego 2007-2013 – z 2007r.

– ujmuje 275 propozycji zadań inwestycyjnych Gminy przewidzianych do realizacji do 2013 roku, na łączną kwotę ponad 448 mln zł. Podstawowym celem przystąpienia do sporządzenia, a następnie realizacji Wieloletniego Planu Inwestycyjnego (WPI) było podniesienie konkurencyjności Miasta i Gminy Wieliczka poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury. Wydaje się, że z racji wymiaru ilościowego i finansowego plan ten należy traktować jako ramowy, czy też indykatywny.

Projekt WPI formułuje 4 cele szczegółowe:

- Podnoszenie poziomu życia mieszkańców,
- Wzrost aktywności gospodarczej i rozwój funkcji turystycznych miasta,
- Ochrona walorów i zasobów środowiska przyrodniczego,
- Ochrona walorów i zasobów dziedzictwa kulturowego.

Wykazane w WPI zapotrzebowanie na inwestycje komunalne w Gminie Wieliczka jest ogromne i daleko przekracza dostępne na ten cel fundusze. Konstrukcja WPI oparta została o zasadę, iż środki na realizację wszystkich inwestycji uruchamiane są wyłącznie po ustaleniu lokalizacji inwestycji i pozyskaniu pełnego prawa do terenu. W WPI zaplanowano realizację projektów w następujących obszarach:

Lp.	Nazwa obszaru	Liczba projektów	Całkowita wartość zadań w mln zł
1.	Rewitalizacja poprzez przywrócenie wartości historycznej Miastu Wieliczka	5	14,0
2.	Rozwój gospodarczy	1	17,5
3.	Ochrona dziedzictwa kulturowego	2	4,6
4.	Kanalizacja Gminy Wieliczka (Spójność)	18	99,9
5.	Wodociągi i kanalizacja	6	13,3
6.	Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej	11	28,3
7.	Budowa obiektów sportowych	13	48,5
8.	Budowa placów zabaw i boisk szkolnych	9	1,0
9.	Budowa przedszkoli	5	9,2
10.	Modernizacja Ośrodków Zdrowia	4	1,8
11.	Termomodernizacja obiektów szkolnych	10	3,0
12.	Modernizacja budynków użyteczności publicznej	7	19,7
13.	Poprawa bezpieczeństwa	7	6,9
14.	Rozwój infrastruktury drogowej – łącznie 14a-14d ¹⁰		146,7
	Drogi gminne	134	87,8
	Drogi krajowe	2	0
	Drogi powiatowe	23	41,4
	Drogi wojewódzkie	7	17,5
15.	Ochrona środowiska	7	32,3
16.	Rozwój informatyzacji	4	1,4
	Razem	275	448,3

Największy udział mają środki zaplanowane na przedsięwzięcia związane z budową dróg – ponad 32%, następnie w kolejności: kanalizacja (ponad 22%), budowa obiektów sportowych (blisko 11%), ochrona środowiska (ponad 7%), rozbudowa infrastruktury edukacyjnej (ponad 6%).

Program Ochrony Środowiska Miasta i Gminy Wieliczka – z 2004r.

– został opracowany na lata 2004-2007 z perspektywą do roku 2014. Sformułowana w programie długoterminowa polityka środowiskowa Gminy określa następujące priorytety polityki ekologicznej:

- Ochrona wód i zaopatrzenie ludności w wodę,
- Wzrost stopnia oczyszczania ścieków oraz rozbudowa systemu kanalizacyjnego,
- Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wprowadzenie zgodnego z normami europejskimi systemu ich odzysku i unieszkodliwiania,
- Edukacja ekologiczna w Gminie.

¹⁰ Ta kwota ujęta jest tylko raz w całkowitym podsumowaniu (kwoty wyszczególnione są przy poszczególnych typach dróg).

Pozostałe obszary działań ujęte w programie to:

- Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej,
- Zmniejszenie wodochłonności, materiałowchłonności i energochłonności gospodarki,
- Oszczędność energii,
- Zwiększanie lesistości Gminy,
- Ochrona powietrza atmosferycznego,
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych może zostać osiągnięte poprzez modernizację dróg na terenie gminy, odpowiednie zagospodarowanie pasów otaczających tereny komunikacyjne oraz zwiększanie udziału transportu zbiorowego,
- Ograniczenie i utrzymanie na niskim poziomie lokalnej emisji z systemów ogrzewania,
- Rozwój odnawialnych źródeł energii,
- Ochrona przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- Rozwój turystyki i rekreacji.

Koszt realizacji zadań krótkoterminowych (z terminem realizacji 2004-2007 r.) zaplanowany został na kwotę 92,5 mln zł. Na realizację zadań w średnioterminowej perspektywie czasowej (z terminem realizacji 2008-2011 r.) zaplanowano 91,7 mln zł. W długoterminowej perspektywie czasowej (termin realizacji 2012-2014 r.) planowane zadania szacuje się na kwotę 104,8 mln zł.

Program Ochrony Środowiska Miasta i Gminy Wieliczka nie zawiera zadań z zakresu gospodarki odpadami (Gminny Program Gospodarki Odpadami wg stanu na XI. 2007 r. pozostawał w opracowaniu).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych , 2005 r. – określa następujące cele strategiczne:

1. Zabezpieczenie środków materialnych na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych osób i rodzin.
2. Ulepszanie istniejących i wprowadzenie nowych form pomocy celem zwalczania negatywnych skutków istniejących problemów i mobilizowania ludzi do działania oraz zapobieganie marginalizacji osób i rodzin poprzez wyrównywanie szans oraz włączanie zagrożonych środowisk w życie społeczne.
3. Tworzenie lub uzupełnienie infrastruktury socjalnej
4. Stworzenie zintegrowanego systemu pomocy skierowanego ku całej rodzinie oraz zwiększanie efektywności działań poszczególnych podmiotów.

W dokumencie zostały również wskazane zadania o charakterze priorytetowym:

- Zabezpieczenie środków materialnych na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych osób i rodzin, a w tym w szczególności świadczenie niezbędnej pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej.
- Aktywizacja społeczna i zawodowa osób i rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem (samopomoc, edukacja, zatrudnienie socjalne).

- Przygotowanie programów skierowanych ku poszczególnym grupom ryzyka, w szczególności długotrwale bezrobotnych, uzależnionych, rodzin niepełnych, dysfunkcyjnych.
- Aktywizacja społeczności lokalnych – Punkt Informacji Społecznej.
- Wspieranie rodzin w realizacji swoich funkcji, w przypadku rodzin dysfunkcyjnych.
- Zagospodarowanie czasu wolnego, w szczególności dzieci i młodzieży.
- Utworzenie Centrum Integracji Społecznej, jako ośrodka wsparcia poprzez tworzenie grup samopomocowych (prowadzonych przez koordynatorów – terapeutów, wolontariuszy), dla osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.
- Propagowanie wspólnych działań lokalnych instytucji i organizacji o charakterze publicznym i niepublicznym, w tym pozarządowymi i kościelnymi, w celu wspólnego diagnozowania problemów wymiany informacji, przygotowania informacji profilaktycznych i naprawczych w zakresie rozwiązywania problemów indywidualnych i społecznych oraz ich realizacji.
- Stworzenie systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.
- Szersze włączanie organizacji pozarządowych i kościelnych w realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Miejsce Gminy w zewnętrznych dokumentach planistycznych

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2015” i Małopolski Regionalny Program Operacyjny

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego przeznaczona do realizacji w latach 2007-2013 formułuje trzy cele strategiczne rozwoju województwa:

- Cel Strategiczny I – Wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej województwa,
- Cel Strategiczny II – Stworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społecznego i wysokiej jakości życia,
- Cel Strategiczny III – Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa.

Jednym z czterech obszarów polityki rozwoju w ramach Celu I jest regionalna polityka rozwoju planowana dla Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego – w sposób żywotny i bezpośredni warunkująca szanse rozwojowe gminy Wieliczka, jako wchodzącej skład KOM. W ramach Celu I strategicznymi kierunkami działania jest rozwój gospodarki i społeczeństwa opartego na wiedzy, rozwój przemysłów wysokich technologii i nowoczesnych usług, turystyki, usług czasu wolnego i przemysłów kreatywnych.

Celem regionalnej polityki rozwoju dla KOM jest „Rozwój Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego jako europolii”, co w perspektywie długoterminowej powinno znaleźć wyraz w zwiększeniu poziomu produktu krajowego brutto Małopolski, zwiększeniu udziału zatrudnionych w sektorze usług oraz wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w stosunku do średniej krajowej.

Dla KOM przewiduje się dwa kierunki polityki: 1/ Umocnienie europejskiej pozycji KOM i rozwój funkcji metropolitalnych, oraz 2/ Równoważenie struktury wewnętrznej KOM. W ramach tego ostatniego kierunku najważniejsze działania skierowane mają być na:

- rozwój systemu zintegrowanego transportu metropolitalnego,
- budowę nowych obiektów oświaty ponadpodstawowej poza ośrodkiem centralnym,
- wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy szczególnie w sektorze usług poza ośrodkiem centralnym,
- poprawę warunków działania terenowej administracji publicznej.

W dokumencie Strategii miasto Wieliczka (zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa) ujmowana jest jako ośrodek ponadlokalny I stopnia.

W Małopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2007-2013, który jest najważniejszym programem realizacyjnym Strategii, rozwój KOM uznaje się za jeden z wiodących czynników konkurencyjności całej Małopolski. W konsekwencji na dofinansowanie projektów służących rozwojowi KOM planuje się przeznaczyć ponad 200 mln euro, w takich dziedzinach jak (m.in.):

- wzmocnienie potencjału badawczego KOM, w tym działania obejmujące współpracę ośrodków badawczych,
- rozwój funkcji metropolitalnych, w tym: inwestycje w infrastrukturę kulturalną, kongresową i wystawienniczą, sportową,
- inwestycje w infrastrukturę transportową służące tworzeniu systemu z rosnącym udziałem transportu publicznego w przewozach pasażerskich.

Strategia Rozwoju Powiatu Wielickiego

Strategia Rozwoju Powiatu Wielickiego została opracowana w roku 2001. W każdym z obszarów tej strategii określono następujące cele strategiczne:

- Pobudzenie rozwoju gospodarczego
- Rozwinięta infrastruktura publiczna i bezpieczeństwo
- Bardzo dobry stan środowiska
- Poziom wykształcenia odpowiadający wymogom nowoczesnej gospodarki i rynku pracy
- Zrestrukturyzowane rolnictwo i obszary wiejskie
- Stworzony pozytywny wizerunek powiatu, jako charakterystycznego obszaru realizującego swoją misję w oparciu o własne dziedzictwo kulturowe, warunki naturalne i osiadającego perspektywę rozwoju gospodarczego.

Wiele z zapisów jest aktualnych i ważnych w dalszym rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka. I tak np. w celach szczegółowych w obszarze rozwój gospodarczy pojawiają się takie zapisy jak: stworzenie wspólnie z gminami stref ekonomicznych, rozwój turystyki poprzez: poszerzoną ofertę usług turystycznych, rozwinięta infrastrukturę usług turystycznych, upowszechnienie i wykorzystanie walorów uzdrowiskowych powiatu (ten zapis wyraźnie dotyczy Wieliczki).

Ponadto w 2003 r. w ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich i realizacji usług planowania lokalnego, metodą partycypacyjną, zostały przygotowane dwa opracowania dla Powiatu Wielickiego:

1. Założenia Programu Rozwoju Przedsiębiorczości i Rynku Zatrudnienia w Powiecie Wielickim
- oraz
2. Studium potencjału gospodarczego Powiatu Wielickiego pod kątem stymulowania drobnej produkcji i usług.

Strategia Kopalni Soli Wieliczka S.A. 2008-2013

Istotnym uwarunkowaniem, a jednocześnie potencjalnym czynnikiem rozwoju Gminy Wieliczka, jest status i plany rozwojowe największego przedsiębiorstwa na terenie Gminy – Kopalni Soli „Wieliczka” S.A. Na lata 2008-2013 Kopalnia przewiduje realizację m.in. aktywnej strategii rozwoju produktu turystycznego, przy jednoczesnej waloryzacji zabytkowego dziedzictwa, którym dysponuje.

Swoją misję przedsiębiorstwo formułuje w bardzo nietypowy, odpowiedzialny społecznie sposób: Naszym najważniejszym celem jest zachowanie dla przyszłych pokoleń i udostępnienie społeczeństwu pomnika historii i kultury Narodu Polskiego, unikalnego zabytku światowego dziedzictwa przyrody i techniki oraz miejsca kultu.

W tym celu na lata 2008-2013 planowana jest realizacja między innymi następujących zadań, które mogą mieć istotny wpływ na atrakcyjność całego miasta i gminy:

- odtworzenie szybu Regis (pozwoli na udostępnienie dla turystów zabytkowego średniowiecznego szybu Regis, co znacznie poprawi przepustowość oraz skieruje ruch turystyczny do centrum miasta, możliwe będzie wprowadzenie na szeroką skalę alternatywnych tras zwiedzania oraz udostępnienie innych, zabytkowych rejonów kopalni),
- rewitalizacja terenów przemysłowych, w tym: przeniesienie obiektów sportowych (budowa kompleksu „Psia Górka 2012”), dokończenie Parku wraz z infrastrukturą naziemną i podziemną, przygotowanie terenów pod ewentualne inwestycje komercyjne, zakończenie rekultywacji Baryczy.

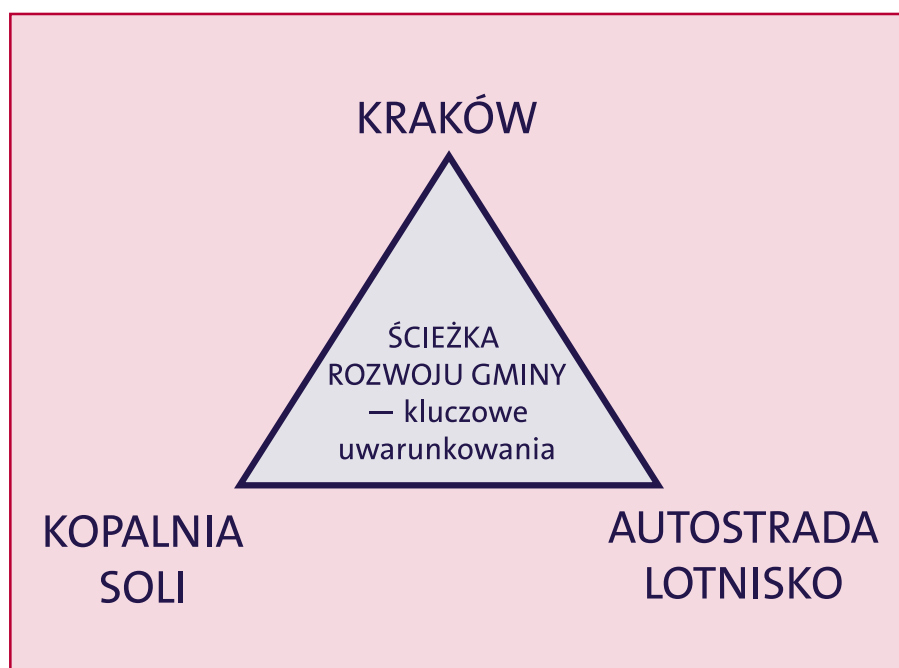
Jednocześnie w kontekście obsługi ruchu turystycznego planowany jest wzrost zysku ze sprzedaży, wzrost zysku na turystę oraz wzrost udziału przychodów z usług uzupełniających i pozostałych działalności/produktów (w stosunku do przychodów z biletów za zwiedzanie). W roku 2013 Kopalnia planuje przyjąć 1,5 mln turystów.

Powodzenie realizacji tak ambitnego planu inwestycyjnego w bardzo istotny sposób wpłynie na atrakcyjność turystyczną i społeczną obszaru Gminy, a co za tym idzie może mocno wspierać realizację jej celów rozwojowych. Kluczową kwestią będzie zachowanie synergii i wzajemna koordynacja polityki inwestycyjnej i marketingowej kopalni oraz polityki rozwoju Gminy.

Wiodące czynniki rozwoju Gminy

W świetle dokonanego przeglądu profilu społeczno-gospodarczego oraz pozycji gminy Wieliczka w dokumentach programowych, a także uwzględniając przebieg dyskusji liderów lokalnych w trakcie warsztatów strategicznych wydaje się, że strategicznie kierunki rozwoju Gminy Wieliczka zdeterminowane są przede wszystkim przez trzy czynniki:

1. Kierunek i dynamikę rozwoju miasta Kraków oraz Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego – stanowiących najbliższy i jednocześnie dominujący kontekst rozwojowy miasta i gminy,
2. Obecność i kierunki rozwoju Kopalni Soli w Wieliczce, jako jednej z najważniejszych destynacji turystycznych w Polsce, głównego aktora rozwoju turystyki na terenie gminy i jej absolutnie dominującej atrakcji turystycznej,
3. Bliskość i wielostronne znaczenie pobliskiego lotniska w Balicach oraz autostrady – tej ostatniej zarówno jako powiązania obsługującego w układzie zachód-wschód ruch międzynarodowy, jak i międzyregionalny oraz wewnątrzregionalny, w tym docelowo w obszarze całego Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego.

WIZJA I STRATEGIA ROZWOJU GMINY

WIZJA GMINY, rozumiana jako postrzegany i jednocześnie pożądaný w perspektywie realizacji Strategii obraz gminy to:

WIELICZKA 2015:

**BRYLANT WŚRÓD POLSKICH MAŁYCH MIAST,
OŚRODEK DYNAMICZNEGO ROZWOJU GOSPODARCZEGO,
GMINA PRZYJAZNA MIESZKAŃCOM,
OTWARTA DLA TURYSTÓW I BIZNESU,
PARK KULTURY I NAUKI.**

MISJĄ LOKALNEGO SAMORZĄDU, Radnych Gminy, Burmistrza, urzędników Urzędu, pracowników jednostek podległych – jest stworzenie w Gminie jak najlepszych warunków dla rozwoju i funkcjonowania lokalnej wspólnoty w taki właśnie sposób.

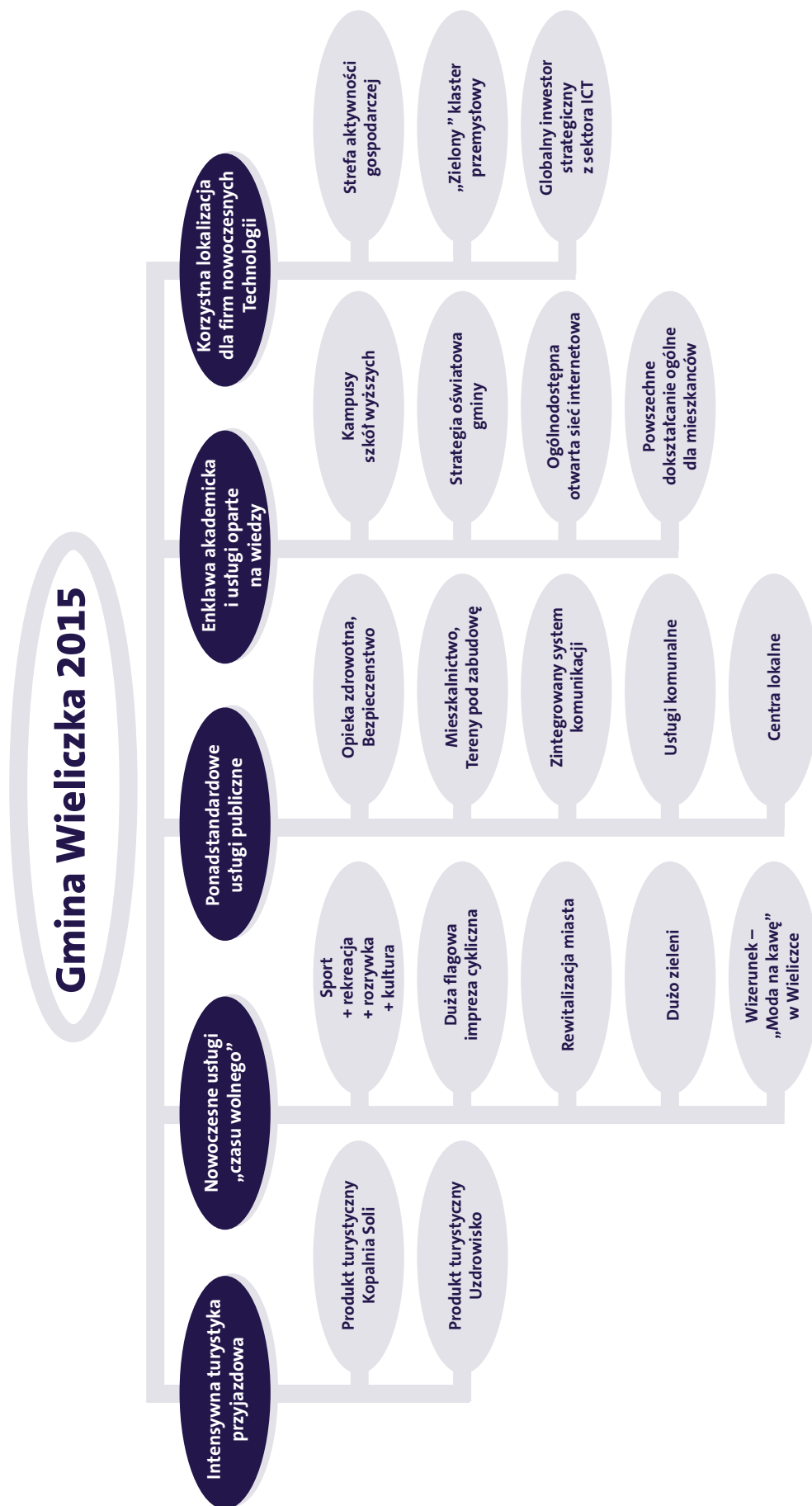
Pozycja konkurencyjna gminy, jej profil społeczno-gospodarczy oraz istniejąca i planowana struktura funkcjonalno-przestrzenna pozwala jej na przyjęcie bardzo dynamicznej i odważnej strategii rozwoju na najbliższe lata. Strategii, która w sposób fundamentalny zmieni może charakter miasta i gminy i ukształtować zupełnie nowy jej wizerunek w przyszłości.

Przyjęcie tak odważnej strategii jest jednocześnie obarczone dużym ryzykiem – będzie to działanie w warunkach ostrej konkurencji z innymi gminami KOM, ukierunkowane na zaktywizowanie znacznego, w dużej części dotąd niewykorzystywanego efektywnie własnego potencjału rozwojowego, zakładające dokonanie dużych zmian w stosunkowo krótkim czasie, a do tego jeszcze w dużej mierze uzależnione od zewnętrznych źródeł finansowania. Jest to więc strategia ambitna, ale i trudna. Niemniej – z perspektywą dużego, spektakularnego sukcesu w przypadku powodzenia.

Działania Gminy ukierunkowane na osiągnięcie tak ambitnie sformułowanej wizji docelowej koncentrować się będą na **PIĘCIU STRATEGICZNYCH OBSZARACH DZIAŁANIA**:

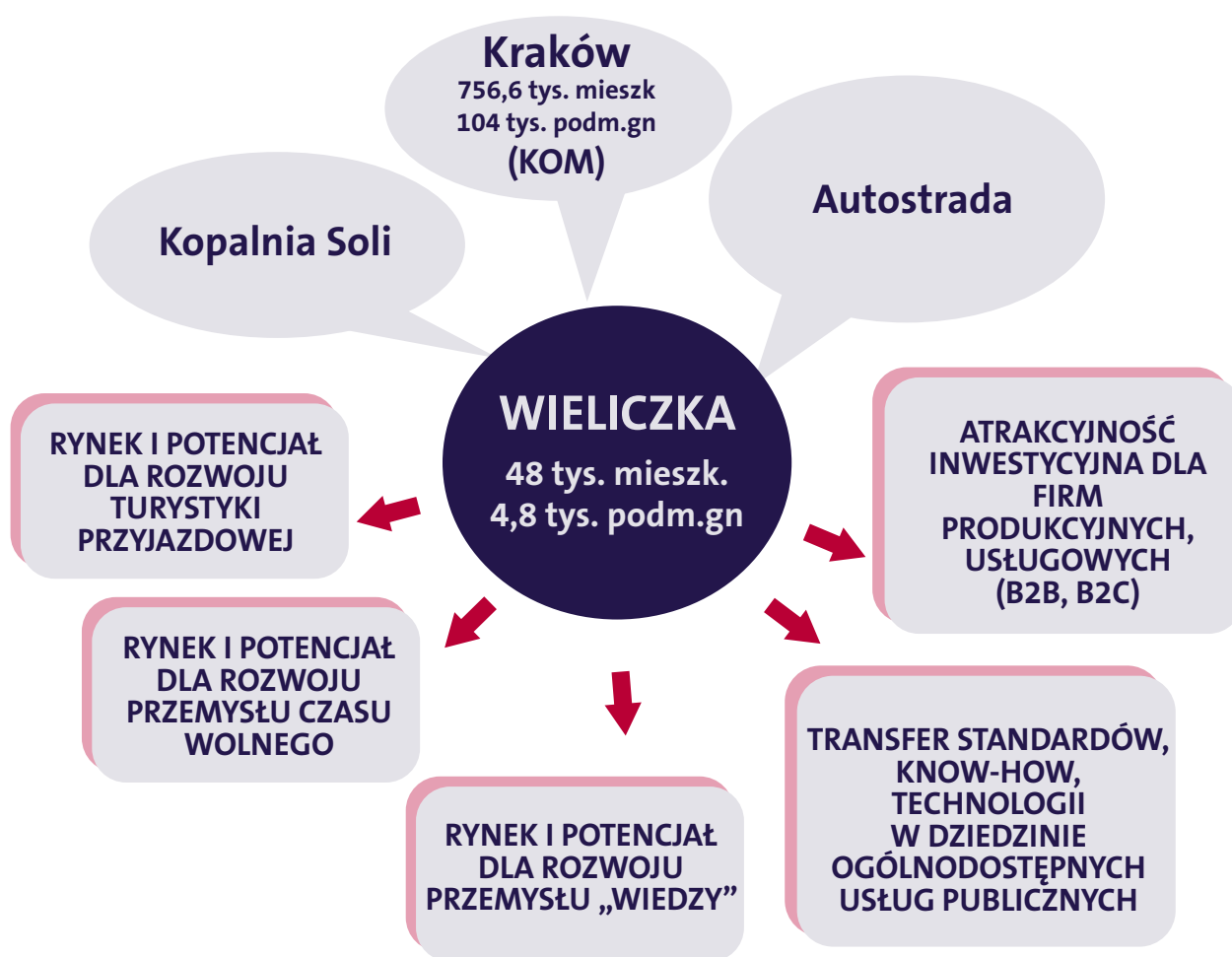
- I. Intensywna turystyka przyjazdowa.
- II. Nowoczesne usługi czasu wolnego.
- III. Ponadstandardowe powszechne usługi publiczne.
- IV. Enklawa akademicka i usługi oparte na wiedzy.
- V. Korzystna lokalizacja dla firm nowoczesnych technologii.

Schemat Strategii postępowania wraz z listą kluczowych kierunków działań przedstawiony jest poniżej.

Kształtując programy i projekty realizacyjne swojej strategii rozwoju Gmina Wieliczka powinna skupić się na jak najskuteczniejszym wykorzystaniu istniejących niezależnych od niej, ale obiektywnie posiadających decydujący wpływ – czynników rozwoju i wykorzystać ich potencjał dla swoich celów, zgodnie z głównymi kierunkami wpływu i powiązań przedstawionymi na schemacie.

Należy pamiętać i w możliwie największym stopniu wykorzystać stosunkowo łatwy dostęp do dużych zewnętrznych rynków, zarówno potencjalnych klientów jak i kooperantów w branży turystycznej, jak i wszelkiego typu innej działalności gospodarczej, a także oferowanych na tych rynkach zasobów wiedzy, kompetencji i kapitału finansowego.

OBSZAR I. – Intensywna turystyka przyjazdowa

Celem polityki Gminy w tym zakresie jest rozwój zaplecza i produktów dla intensywnej turystyki przyjazdowej.

Obok wspierania dalszego rozwoju produktu turystycznego Kopalni Soli, wykreowane zostaną przynajmniej dwa komplementarne produkty turystyczne tak, aby atrakcyjność turystyczna gminy była bardziej wszechstronna i zróżnicowana. Dzięki temu pozyskane zostaną nowe grupy docelowe przyjezdnych oraz poprawią się warunki dla rozwoju lokalnego, mniejszej skali biznesu w sferze obsługi ruchu turystycznego.

Ważnym elementem realizacji tej części strategii jest podjęcie starań o uzyskanie przez Gminę formalnego statusu uzdrowiska, a także przygotowanie ukierunkowanych ofert lokalizacyjnych dla nowej infrastruktury turystycznej i uzdrowiskowej.

Miary sukcesu:

- liczba zwiedzających i kuracjuszy,
- ilość udzielonych noclegów.

Programy realizacyjne:

- Strategia Rozwoju Turystyki Miasta i Gminy Wieliczka,
- Program Ochrony Środowiska,
- zagospodarowanie terenów PKP.

Możliwe bariery, które mogą przeszkodzić w realizacji celu:

- dekonjunktura gospodarcza,
- wstrzymanie ruchu turystycznego w Kopalni,
- powstanie spalarni odpadów i wysypiska w sąsiedztwie Wieliczki,
- nieuzyskanie statusu uzdrowiska,
- niedostosowana do potrzeb infrastruktura komunikacyjna,
- niewystarczająca baza noclegowa i gastronomiczna.

Najważniejsze kierunki działań, zadania strategiczne:

- szeroko pojęta współpraca z Kopalnią Soli Wieliczka,
- proekologiczna polityka Gminy (segregacja śmieci, ograniczenie emisji zanieczyszczeń, miejsca parkingowe poza centrum),
- ujęcie w planie zagospodarowania obszaru pod „Park Rozrywki”,
- aktywna, skoordynowana promocja gminy.

OBSZAR II. – Nowoczesne usługi „czasu wolnego”

Celem polityki Gminy w tym zakresie jest **rozwój infrastruktury i oferty budującej atrakcyjność gminy jako miejsca rozwoju usług czasu wolnego.**

Działania w tym obszarze są komplementarne do ujętych w Obszarze I działań na rzecz rozwoju intensywnej turystyki przyjazdowej, niemniej adresowane do przynajmniej częściowo, odmiennej grupy docelowej tj. turystów przyjeżdżających na pobyty kilkudniowe (w tym weekendowe) oraz mieszkańców Krakowa i pozostałych rejonów Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, przybywających na teren gminy nawet jedynie na kilka godzin. Równoległe działania w Obszarze II znacząco podniosą atrakcyjność pobytową gminy dla samych jej obecnych mieszkańców, a jednocześnie stanowią istotny element podnoszący atrakcyjność mieszkaniową gminy dla potencjalnych pożądanymi użytkowników „nowej generacji”, w tym kadry akademickiej i specjalistów z obszaru gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologii ICT.

Miary sukcesu:

- funkcjonujący system tras i ścieżek rowerowych – możliwość dojazdu do każdej miejscowości na rowerze,
- nowy wizerunek Wieliczki – miejsce uznawane za takie, w którym dobrze spędza się czas wolny,
- liczba uczestników imprez gminnych i dofinansowanych przez UMiG,
- miasto „żyje po 19-tej” (otwarte sklepy, kawiarnie, restauracje, pizzerie, miejsca rozrywki).

Programy realizacyjne:

- Strategia Rozwoju Turystyki Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2005 -2013,
- koncepcja programowo-przestrzenna rewitalizacji zieleni na terenie Gminy Wieliczka,
- program rewitalizacji centrum miasta Wieliczka.

Możliwe bariery, które mogą przeszkodzić w realizacji celu:

- mentalność mieszkańców,
- ubożenie mieszkańców,
- brak funkcjonujących miejsc rozrywki,
- bardzo intensywny rozwój podobnej działalności w bezpośrednim sąsiedztwie Wieliczki,
- problemy z pozyskiwaniem środków unijnych na projekty.

Najważniejsze kierunki działań, zadania strategiczne:

- odnowa zabytków i opieka nad zabytkami,
- oczyszczenie miasta z chaotycznych reklam, tablic i znaków,
- budowa Centrum Rozrywki (Grabówki) – sieć ścieżek rowerowych, Targi Bożonarodzeniowe, stadnina koni, „Solanty”, muzyka lat 70-tych, 80-tych, 90-tych XX w.,
- parki na terenach zielonych – m.in. Park „Siudej Baby” (Lednica),

- ścieżki ekologiczne,
- nowe produkty rozrywkowe: park dinozaurów, wioska krasnali solnych,
- galerie, wystawy, lokalizacja Empik-u, kawiarnie, puby, „knajpki tematyczne” (np. Jazz itp.).

OBSZAR III. – Ponadstandardowe usługi publiczne

Celem polityki Gminy w tym zakresie jest **Zapewnienie na terenie gminy świadczenia ogólnodostępnych usług publicznych na ponadstandardowym poziomie**, przyjmując za minimalny punkt odniesienia poziom usług świadczonych w mieście Kraków oraz na obszarze całego KOM.

Działania w tym zakresie obejmują całe spektrum ustawowej odpowiedzialności Gminy w sferze usług dla obywateli, ze szczególnym naciskiem położonym na kwestie sprawnej komunikacji i transportu publicznego, zarówno wewnątrz gminy, jak i w powiązaniu z ośrodkiem krakowskim i innymi ośrodkami KOM.

Ważnym elementem realizacji strategii w tym obszarze – poza ustawowym katalogiem – będzie stworzenie sieci centrów lokalnych w wybranych miejscowościach poza miastem, które staną się miejscami spotkań i integracji mieszkańców, lokalnymi ośrodkami dostępu do nowoczesnych technologii ICT, informacji i szkoleń, a w konsekwencji stworzą materialne zaplecze wspierające budowanie lokalnego kapitału społecznego.

Miary sukcesu:

- Skrócenie czasu dojazdu do Wieliczki z każdego miejsca w gminie (maksymalny czas dojazdu transportem publicznym – 20 min).
- Sprawnie działający zintegrowany system powiadamiania pomiędzy służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i zdrowie (Policja, Straż Miejska, Pogotowie Ratunkowe) – każde połączenie do 3 minut.
- „Poziom 100%” w gospodarce komunalnej: 100% wskaźnik sieciowego zwodociągowania i skanalizowania gminy; w pełni realizowana segregacja śmieci z gospodarstw domowych; w pełni uregulowany status odprowadzania ścieków komunalnych.
- Każdy lekarz – specjalista dostępny dla pacjentów w ciągu nie dłużej niż 1 tygodnia.
- Realizacja programu budowy mieszkań socjalnych i komunalnych – wynikowo czas oczekiwania na przydział nie dłużej niż dwa lata.
- Funkcjonowanie sieci nowoczesnych centrów lokalnych w wybranych sołectwach i osiedlach.

Programy realizacyjne:

- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wieliczka na lata 2007-2013.
- Wieloletni Plan Inwestycyjny.
- Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Wieliczka w latach 2007-2012.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Możliwe bariery, które mogą przeszkodzić w realizacji celu:

- niewystarczająca liczba specjalistów/kadry w obszarze usług publicznych,
- niewystarczająca baza lokalowa do świadczenia usług publicznych,
- opory społeczne przeciwko budownictwu socjalnemu,
- protesty przeciwko budowie infrastruktury technicznej,
- brak motywacji do pracy osób długotrwale bezrobotnych,
- brak centrum administracji publicznej,
- zły stan techniczny taboru komunikacyjnego.

Najważniejsze kierunki działań, zadania strategiczne:

- opracowanie studium komunikacyjnego i wdrożenie jego ustaleń,
- skutecznie działające Centrum Powiadamiania Ratunkowego,
- budowa mieszkań socjalnych,
- podniesienie jakości usług komunalnych,
- skuteczny system utrzymania czystości i porządku w gminie,
- utworzenie Centrum Integracji Społecznej – miejsca pracy dla osób niezaradnych społecznie i poradni rodzinnej z kompleksową pomocą (psychologiczną, pedagogiczną i prawną),
- opracowanie programu działania i testowe uruchomienie pilotażowego centrum lokalnego.

OBSZAR IV. – Enklawa akademicka i usługi oparte na wiedzy

Celem polityki Gminy w tym zakresie jest **stworzenie na terenie gminy ośrodka akademickiego wysokiej klasy, wokół którego rozwijać się będą na szeroką skalę usługi oparte na wiedzy.**

Polityka gminy w tym obszarze jest ukierunkowana dwutorowo. Z jednej strony ma na celu podniesienie i rozwój własnych zasobów gminy, poprzez nowoczesną strategię oświatową i zaoferowanie powszechnych usług edukacyjnych najwyższej jakości, obejmujących możliwe najszerszą grupę mieszkańców. Dzięki temu podniesie się zarówno poziom wykształcenia jak i ogólnocywilizacyjnego obycia własnych mieszkańców, jak i poszerzy się rynek na usługi z tej dziedziny. Z drugiej strony – i jest to zadanie kluczowe dla powodzenia tej części strategii rozwoju Gminy – jej polityka koncentruje się na pozyskaniu i zlokalizowaniu na terenie gminy przynajmniej jednego kampusu akademickiego wraz z zapleczem naukowo-badawczym i socjalnym.

Istotnym elementem realizacji strategii sprzyjającym rozwojowi usług opartych na wiedzy będzie zapewnienie na terenie gminy, w możliwie największym stopniu, bezpłatnego, dobrej jakości bezprzewodowego dostępu do Internetu.

Miary sukcesu:

- Udział mieszkańców Gminy z wyższym wykształceniem (w stosunku do liczby mieszkańców ogółem).
- Liczba naukowców zamieszkałych na terenie gminy.
- Liczba osób korzystających z różnych form kształcenia ustawicznego realizowanych w centrach lokalnych.
- Liczba finalistów olimpiad szczebla centralnego w szkołach średnich.
- Wyniki egzaminów zewnętrznych powyżej średnich dla Krakowa (3 poziomy: szkoły podstawowe, gimnazja, matura).
- Powierzchnia bazy naukowej i dydaktycznej szkół wyższych.
- Udział powierzchni gminy pokrytej Internetem bezprzewodowym.

Programy realizacyjne:

- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wieliczka na lata 2007-2013.
- Wieloletni Plan Inwestycyjny.

Możliwe bariery, które mogą przeszkodzić w realizacji celu:

- protesty mieszkańców
- brak terenów
- konkurencja sąsiednich gmin
- zmniejszenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy

Najważniejsze kierunki działań, zadania strategiczne:

- pozyskanie szkoły wyższej o odpowiednim prestiżu,
- dostosowanie powszechnej oferty edukacyjnej do potrzeb każdego odbiorcy,
- pokrycie terytorium gminy szerokopasmowym Internetem,
- zapewnienie lokalnej oferty kształcenia ustawicznego.

OBSZAR V. – Korzystna lokalizacja dla firm nowoczesnych technologii

Celem polityki Gminy w tym zakresie jest **podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy dla firm nowoczesnych technologii.**

Miary sukcesu:

- Wartość środków zainwestowanych przez rynkowych inwestorów – docelowo min. 100 mln Euro.
- Liczba zatrudnionych w nowych inwestycjach – docelowo min. 2 tys. osób, w tym min. 1,5 tys. osób w obrębie Wielickiej Strefy Aktywności Gospodarczej
- Liczba nowo powstałych firm – docelowo min. 30.

Aktualne programy realizacyjne:

- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wieliczka na lata 2007-2013.
- Wieloletni Plan Inwestycyjny.
- Program Ochrony Środowiska.

Możliwe bariery, które mogą przeszkodzić w realizacji celu:

- brak wystarczającej infrastruktury,
- brak wystarczających środków na wykup terenów,
- brak zgody obecnych właścicieli na wykup działek.

Najważniejsze kierunki działań, zadania strategiczne:

- zatwierdzenie planu zagospodarowania przestrzennego (2008/2009 r.),
- zorganizowanie Wielickiej Strefy Aktywności Gospodarczej w sąsiedztwie planowanego przebiegu autostrady w północno-wschodniej części gminy, w tym: budowa drogi, powołanie operatora strefy,
- Zielona strefa przy Baryczy („Zielony Klaster” w dolinie os. Krzyszkowice),
- Zamknięcie składowiska w Baryczy,
- Globalny inwestor – przygotowanie atrakcyjnej oferty.

IV. FINANSOWANIE STRATEGII

Zważywszy na szeroki i ambitny zakres strategii oraz skalę wskazanych najważniejszych kierunków działań trudno jest w chwili przyjmowania niniejszego dokumentu oszacować koszt przygotowania i realizacji zadań ujętych w Strategii. Pewnym wskazaniem może być wymiar finansowy zadań ujętych w projekcie WPI (ok. 448 mln zł), niemniej można się spodziewać, że w miarę krystalizowania się planów inwestycyjnych oraz programów i projektów realizacyjnych wymiar finansowy zadań Strategii może jeszcze wzrosnąć, szczególnie w latach po 2010 r.

Realizacja Strategii wymaga zaangażowania środków finansowych znacznie przewyższających obecne możliwości samodzielnego budżetowego finansowania. W konsekwencji należy przyjąć, że realizacja Strategii nie będzie możliwa bez aktywnej polityki finansowej Gminy – pozyskania i zaangażowania dużych zewnętrznych środków finansowych oraz w jak największym stopniu wykorzystywania środków budżetu jako wkładu własnego do projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych (nie zaś jako głównego źródła).

W latach 2007-2015 głównymi potencjalnymi źródłami dofinansowania projektów rozwojowych gmin są fundusze UE. W przypadku Strategii Rozwoju Gminy Wieliczka przede wszystkim w ramach:

- Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Małopolskiego (MRPO)** – w zakresie projektów inwestycyjnych: KOM, infrastrukturalnych, rewitalizacyjnych, edukacyjnych, turystycznych,
- Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL)** – w zakresie projektów nieinwestycyjnych: edukacyjnych oraz służących wyrównywaniu szans, a także promocji przedsiębiorczości,
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)** – w zakresie projektów odnowy wsi, rozwoju mikroprzedsiębiorczości, rozwoju rolnictwa ekologicznego, rozwoju turystyki wiejskiej, ochrony lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, lokalnej małej infrastruktury,
- Funduszu Spójności, RPO oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIS)** – w zakresie gospodarki ściekowej i gospodarowania odpadami,
- Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG)** – w zakresie projektów związanych z tworzeniem atrakcyjności turystycznej, oferty inwestycyjnej, a także kooperacji i sieci przedsiębiorstw,
- Programów wspólnotowych UE**, szczególnie program **Socrates** (szkoły, wymiany międzynarodowe), **Grundtvig** (powszechna edukacja dorosłych), **Leonardo da Vinci** (powszechne staże zawodowe i wymiany międzynarodowe) i **Młodzież** (projekty z udziałem młodych ludzi).

Istotnym równoległym wsparciem dla budżetu gminy w finansowaniu inwestycji infrastrukturalnych będą też środki z funduszy ochrony środowiska.

Ponadto istnieją liczne stosunkowo niewielkie, zróżnicowane źródła dofinansowania projektów lokalnych w dziedzinie kultury, edukacji i lokalnej turystyki, jak np. granty właściwych ministerstw, Fundusz Organizacji Pozarządowych, programy Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Trzeba pamiętać, że projekty do dofinansowania wybierane są w procedurze konkursowej i z góry należy założyć, że niemożliwe jest uzyskanie pełnej efektywności składanych wniosków. Skorzystanie z możliwości zewnętrznego dofinansowania wymaga dużego dodatkowego nakładu pracy, a także znacznego nakładu środków finansowych na przygotowanie koniecznych dokumentacji. Wymaga także aktywnego i przedsiębiorczego podejścia nie tylko ze strony urzędników, ale i kierowników poszczególnych gminnych jednostek organizacyjnych oraz współpracy radnych.

POSTĘPY I OCENA REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że długoterminowe, trwałe efekty realizacji Strategii powinny doprowadzić do korzystnych zmian zarówno w poziomie i jakości życia, jak i pracy mieszkańców, przy założeniu poprawy stanu lokalnego środowiska.

Postępy w realizacji i osiągnięciu założonych celów monitorowane i ocenianie będą przede wszystkim w oparciu o wskaźniki odnoszące się do miar sukcesu określonych dla poszczególnych Obszarów Strategii.

Ustala się, że postępy w realizacji przyjętej strategii postępowania będą na bieżąco śledzone – monitorowane - z uwzględnieniem następujących zasad i procedur:

- a) Monitoring prowadzony jest na bieżąco, z wykorzystaniem m.in. wskaźników sformułowanych w dokumencie Strategii jako miary sukcesu strategii. Monitorowanie prowadzone jest w oparciu o schemat informacji przedstawiony w poniższej tabeli:

Tabela – Układ danych do monitorowania realizacji celów strategii:

Cel strategii	Miara sukcesu	Poziom bazowy (wartość wyjściowa 2007)	Wartość w kolejnym roku realizacji Strategii	Źródło informacji i podmiot odpowiedzialny za dostarczenie danych
---------------	---------------	--	--	---

- b) Monitoring prowadzony jest w powiązaniu z informacją finansową nt. wielkości środków przeznaczonych w danym roku budżetowym na realizację poszczególnych Obszarów (celów) ujętych w Strategii.
- c) Monitoring ma charakter wewnętrzny, oparty jest o sprawozdawczość urzędu miasta i gminy i poszczególnych jednostek, prowadzony przez wskazaną przez Burmistrza osobę odpowiedzialną.

Zakłada się, że ocena (ewaluacja) sposobu realizacji i osiągnięć Strategii dokonywana jest jednokrotnie w trakcie każdej kadencji i ma charakter całościowy – obejmuje całość spraw ujętych w Strategii.

Jej podstawowym zadaniem jest określenie czy i na ile przyjęta **strategia działania** i **sposoby jej realizacji** są realizowane, sprawdzają się oraz czy nadal są adekwatne do zmieniających się warunków wewnętrznych i zewnętrznych.

Ocena odnosi się także do zapisanych w strategii wytycznych co do **postulowanych kierunków** działania i **zasad postępowania** przy jej realizacji. Istotnym elementem ewaluacji jest sformułowanie – o ile jest to potrzebne – wytycznych do aktualizacji *Strategii Rozwoju*.

Ocena realizacji strategii ma charakter zewnętrzny i prowadzona jest dwutorowo: przez niezależnych ekspertów-ewaluatorów z wykorzystaniem danych m.in. pochodzących z corocznych sprawozdań z realizacji Strategii oraz badań lokalnej opinii publicznej (w formie warsztatów konsultacyjnych lub badań ankietowych).

**Dokument opracowany w 2007 roku przez Gminę
Wieliczka przy wsparciu doradczym firmy**

Małgorzata Rudnicka

**Prace analityczne, konsultacje, moderowanie
warsztatów, przygotowanie dokumentu:**

mgr Bożena Pietras-Goc, mgr inż. Małgorzata Rudnicka.

**Urząd Miasta i Gminy Wieliczka
ul. Powstania Warszawskiego 1
32-020 Wieliczka**

Wieliczka-Kraków 2007 r.